

ปราชญ์เกษตร

ของแผ่นดิน พ.ศ. 2567

นายพิบูลย์ชัย ชวนชื่น
สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น

นายวินิจ ติตย์ผาด
สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

นายอัญญาค์ สีหาราช
สาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เห็นสมควรให้การยกย่องและเชิดชูเกียรติแก่ผู้ทรงภูมิปัญญา ด้านการเกษตรในสาขาต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณความดี มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ สมควรเป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน จึงกำหนดให้มีการสรรหาและแต่งตั้งบุคคลให้เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน จำนวน 4 สาขา ประกอบด้วย ปราชญ์เกษตรผู้ทรงภูมิปัญญาและมีคุณูปการ ต่อภาคการเกษตรไทย ปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง ปราชญ์เกษตรดีเด่น และปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย เพื่อให้ได้รับสวัสดิการและสนับสนุน ให้มีการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์และความสามารถสู่สังคม

ในปี พ.ศ. 2567 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ทำการสรรหา และแต่งตั้งบุคคลให้เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินใน 3 สาขา ประกอบด้วย นายวินิจ ฤติยผาด เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง นายพิบูลย์ชัย ชวนชื่น เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น และ นายอัษฎางค์ สีหาราช เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตร ผู้นำชุมชนและเครือข่าย

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำหนังสือ “ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน พ.ศ. 2567” โดยได้รวบรวมข้อมูลประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ ผลงานที่สร้างคุณประโยชน์และการขยายผลงานของปราชญ์เกษตรของแผ่นดินแต่ละท่าน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการดำรงตน และการประกอบอาชีพ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แก่ผู้ที่สนใจทั่วไป คณะผู้จัดทำได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้เกี่ยวข้องในการสนับสนุนข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการสรรหาปราชญ์เกษตรของแผ่นดินในปี พ.ศ. 2567 ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

กันยายน 2567

นายวินิจ ติตย์ผาด

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน
สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

นายวินิจ ถิตย์ผาด

อายุ 74 ปี

การศึกษา ปริญญาตรีส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์บัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สถานภาพ สมรส

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 167 บ้านหนองแขวงใหญ่ หมู่ที่ 8 ตำบลลูกป่อ
อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46000

โทรศัพท์ 08-4321-6553

อาชีพ เกษตรกรรม

รางวัล หรือประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2567
- รางวัลนักพัฒนาต้นแบบ สาขานักพัฒนาผู้อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมดีเด่น ปี 2551 ของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
- รางวัลเกษตรกรดีเด่น สาขาการผลิตพืชอินทรีย์ดีเด่น ปี 2560 ของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3 กรมวิชาการเกษตร
- รางวัลเกษตรกรต้นแบบ สาขาเกษตรอินทรีย์ ระดับจังหวัด ปี 2558 ของสภาเกษตรกรแห่งชาติ

ชีวิตที่พอเพียง

นายวินิจ ถิตย์ผาด แต่เดิมรับราชการเป็นเจ้าพนักงานการเกษตร โดยในขณะปฏิบัติหน้าที่เกษตรกรได้สอบถามปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำการเกษตร บางปัญหาไม่สามารถตอบได้โดยทันที จึงเกิดเป็นแรงผลักดันให้หันมาทำการเกษตรด้วยตนเอง เพื่อศึกษาเรียนรู้ปัญหาต่าง ๆ และปรับเปลี่ยนแนวคิดเริ่มต้นจากสิ่งที่มีอยู่ในพื้นที่ มุ่งเน้นความพออยู่พอกินตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 ดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นระยะเวลา 32 ปี และสามารถเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้อื่นได้ 28 ปี สามารถเลี้ยงครอบครัวได้อย่างมีความสุขสบายและเป็นแบบอย่างให้กับคนในชุมชน ปัจจุบันดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรบนพื้นที่ 84 ไร่ ประกอบด้วย แหล่งน้ำ (ขุดสระน้ำแบบพวง) 10 ไร่ ปลุกข้าว 10 ไร่ ปลุกผักอินทรีย์ 7 ไร่ ปลุกป่าเบญจพรรณ 20 ไร่ เลี้ยงปลา ปลุกไม้ผล และที่อยู่อาศัย สร้างฝิ่นป่าเพื่อความอุดมสมบูรณ์และเป็นแนวกันชนป้องกันมลพิษ และสารเคมีจากพื้นที่รอบข้าง ปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่โดยการใช้ปุ๋ยหมักเดิมอากาศ

จุลินทรีย์รากหญ้า จนทำให้ระบบนิเวศเกิดความสมดุล โดยใช้หลักการ “ธรรมชาติดูแลธรรมชาติ” ในพื้นที่เน้นการผลิตตามระบบเกษตรอินทรีย์ เพื่อไม่ให้มีสารพิษหรือสารเคมีตกค้างปนเปื้อน ทั้งทางดิน ทางน้ำ และทางอากาศ สร้างความสมบูรณ์ทางชีวภาพในระบบนิเวศให้มากที่สุด โดยมุ่งเน้นให้ผลผลิตอุดมด้วยคุณค่าทางอาหารและปลอดภัยจากสารพิษ จนได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) มีการจัดบันทึกการปฏิบัติงานในแปลงทุกขั้นตอน จัดทำบันทึกบัญชีครัวเรือน รายรับ-รายจ่าย เพิ่มรายได้จากการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า และสร้างความมั่นคงทางอาหารด้วยการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ให้เพียงพอบริโภคตลอดปี อีกทั้งเป็นแปลง 1 ไร่ 1 แสน ตามแบบอย่างโคกหนองนา ธนาкарต้นไม้ ธนาкарน้ำ และธนาкарปลา เป็นแบบอย่างที่ดีด้วยการทำเป็นตัวอย่าง และได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับคนในชุมชน ทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีเงินออม เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายวินิจ ฤทธิผาด เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเริ่มทำจากสิ่งที่ตนมีอยู่ตามกำลังทุน ทำจากน้อยไปมาก ลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำที่สุด โดยการใช้ปัจจัยการผลิตราคาถูกและหาได้ง่ายในพื้นที่ ลดรายจ่ายด้วยการสร้างอาหารกินเอง ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก ปลูกครั้งหนึ่งเก็บผลผลิตได้หลายปี ลด-ละ-เลิก อบายมุข ทำการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน รายรับ-รายจ่าย เพิ่มรายได้จากการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า ถ้าผลผลิตเหลือก็แจกจ่ายและขาย เป็นแบบอย่างให้กับคนในครอบครัว โดยมุ่งเน้นความพออยู่พอกิน สามารถเลี้ยงครอบครัวได้อย่างสุขสบาย และสามารถแบ่งปันให้กับคนในชุมชนได้ อีกทั้งยังส่งเสริมให้คนในชุมชนปรับเปลี่ยนแนวคิดหันมาทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร ได้แก่ 1) การแปรรูปข้าวกล้องอินทรีย์ 5 พลัง เป็นข้าวผงขงต้มเป็นอาหารคนป่วยและเด็กอ่อน เพิ่มมูลค่าข้าวกล้อง กิโลกรัมละ 80 บาท เพิ่มเป็น 500 บาท/กิโลกรัม 2) การแปรรูปข้าวกล้องเป็นข้าวพอง (Snack Rice) เพิ่มมูลค่าข้าวกล้อง กิโลกรัมละ 80 บาท เพิ่มเป็น 1,500 บาท/กิโลกรัม 3) การแปรรูปกล้วยดิบเป็นกล้วยผงขงต้ม ป้องกันกรดไหลย้อน เพิ่มมูลค่ากล้วยเล็ก หวีละ 10 บาท เป็น 300 บาท และได้ถ่ายทอดความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ 1) ใช้หลักการถมดินตัดหญ้าคลุมดินเพื่อควบคุมความชื้นบริเวณผิวดิน ลดความเค็มได้ผลภายใน 3 เดือน จนสามารถปลูกพืชผักได้ นำไปใช้ในพื้นที่ อบต.ลาดใหญ่ อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม 2) แก้ไขปัญหาค้นตัดไม้ทำลายป่าทำไร่เลื่อนลอยที่ ต.ภูฟ้า อ.บ่อเกลือ จ.น่าน โดยการส่งเสริมให้หันมาปลูกบวบ

นำใบบบผลิตเป็นสินค้า OTOP ส่งขายต่างประเทศ 3) กลุ่มเกษตรกรปลูกผักอินทรีย์แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้นำเอาองค์ความรู้การบริหารจัดการปลูกผักแบบอินทรีย์ไปใช้จนประสบความสำเร็จ 4) กรณีที่เมืองเว้ ประเทศเวียดนาม ได้เกิดปัญหาสาหร่ายทะเลกัดเข้าถ่มฝั่ง จึงได้เสนอความคิดในทีมงาน Cluster ADB (ธนาคารพัฒนาเอเชีย) โดยการนำสาหร่ายทะเลไปคลุมพื้นที่ทราย ซึ่งย่อยสลายเป็นปุ๋ยได้เป็นอย่างดีสำหรับปลูกผักสลัดและพืชผักชนิดอื่น ๆ เปลี่ยนวิกฤตเป็นโอกาสจนเป็นทางเลือกหนึ่งในการประกอบอาชีพของประชาชนเมืองเว้ ประเทศเวียดนาม

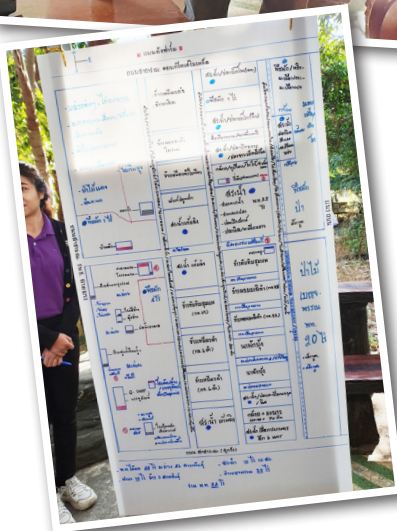

การขยายผลงาน

นายวินิจ ถิตย์ผาด ได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน “สวนจรรุวรรณ” ถ่ายทอดองค์ความรู้การทำเกษตรรูปแบบอินทรีย์ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแบบอย่างให้กับคนในครอบครัวและในชุมชน พร้อมทั้งเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ “เกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียง” แก่ผู้มาศึกษาดูงานที่ศูนย์ฯ และเป็นวิทยากรนอกสถานที่ตามคำเชิญของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผูกอบรวมเกษตรกรด้วยความภาคภูมิใจและไม่หวังสิ่งตอบแทน โดยมีเกษตรกรและผู้สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้ปีละไม่น้อยกว่า 1,000 คน และในปี พ.ศ. 2557 – 2559

ได้มีนักศึกษาในระดับปริญญาโท จากรัฐลอสแอนเจลิส วอชิงตัน ดีซี ประเทศสหรัฐอเมริกา มาฝึกงาน ที่ศูนย์เรียนรู้ฯ และศูนย์ในเครือข่ายปีละ 5 คน ภายได้ “โจทย์ที่ว่าเศรษฐกิจพอเพียง ไม่สามารถ เลี้ยงตัวได้ มีแต่จะพาประเทศชาติล่มจม” ซึ่งได้ กระจายไปฝึกงานและเรียนรู้วิถีชีวิตของคน พอเพียงท้องที่จังหวัดกาฬสินธุ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ดและขอนแก่น โดยนายวินิจ ธิติยผาด เป็นวิทยากรโครงการ ทั้ง 4 จังหวัด ผลการ ฝึกงานทั้ง 3 ปี พบว่านักศึกษาทุกคนมีความสุข มีความเห็นตรงกันว่า การประกอบอาชีพ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้สามารถ พึ่งพาตนเองได้ ไม่แข่งขันมากจิตใจสบาย ๆ มีความเอื้ออาทร แบ่งปัน มีกัลยาณมิตร มีสังคม ที่อบอุ่นพึ่งพาได้ มีความมั่นคงทางอาหาร ปลอดภัย เศรษฐกิจพอเพียงเป็น “มิติด้าน ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” และนักศึกษาเหล่านั้น ได้กลับภูมิลำเนาไปชักชวนคนในครอบครัว/ชุมชน ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้เข้าใกล้หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้มีการถ่ายทอดผลงาน ผ่านสื่อที่หลากหลายและต่อเนื่อง เช่น บทความ วารสาร โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ งานวิจัย นิทรรศการ และผ่านทางโซเชียลต่าง ๆ เช่น Facebook YouTube

[illegible]

องค์ความรู้ที่โดดเด่น

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนอุปอ (สวนจารุวรรณ ออร์แกนิก) จังหวัดกาฬสินธุ์ พัฒนาตนเองมายาวนานจนมีบริบทที่กล่าวว่า “ป่าไม้เต็มดง พงเป็นอาหาร ข้าวสารกิโละร้อย ตามรอยพ่อ ต่อยอดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ปฐพีชุ่มเย็น เป็นเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียง มุ่งองค์ความรู้ที่โดดเด่น ได้แก่

1. การบริหารจัดการที่ดี

การทำเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียง มีแนวคิดเริ่มต้นจากสิ่งที่มีอยู่ในพื้นที่ โดยมุ่งเน้นความพออยู่พอกิน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 เป็นแบบอย่างสามารถเลี้ยงครอบครัวได้อย่างมีความสุขสบายในพื้นที่ 84 ไร่ โดยมีการวางแผนการผลิตและแผนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ซึ่งมีหลักในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ด้านแรงงาน เน้นการใช้แรงงานการผลิตในครอบครัวเป็นหลัก ภายใต้อหุการ “ร่วมกันคิด แยกกันทำ ช่วยกันขาย” คือคุยกันแบ่งงานตามความถนัด ทุกคนปฏิบัติตามแผน มีฝ่ายการผลิต ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายการตลาด บริหารจัดการภายในครอบครัว

2) ด้านพื้นที่และพืชที่ปลูก เน้นการปลูกพืชผสมผสาน โดยแบ่งพื้นที่เป็นแหล่งน้ำ (ชุดสระน้ำแบบสระพวง) 10 ไร่ ปลูกข้าว 10 ไร่ ปลูกผักอินทรีย์ 7 ไร่ (หมุนเวียน) ปลูกป่าเบญจพรรณ 20 ไร่ เลี้ยงปลาในสระน้ำและในนาข้าว ปลูกไม้ผล 36 ไร่ และที่อยู่อาศัย 1 ไร่

3) ด้านการผลิตและการรับรองมาตรฐาน มีความตั้งใจในการผลิตพืชให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน จนได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) จากกรมวิชาการเกษตร

4) ด้านการตลาด มีการเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการตลาด และมีการจดบันทึกรายการสินค้าและรายได้จากการขายสินค้าในแต่ละวันเป็นประจำ

2. การบริหารจัดการน้ำ

มีการบริหารจัดการน้ำให้น้ำเพียงพอตลอดทั้งปี และยังเป็นธนาคารน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง โดยการขุดสระน้ำแบบสระพวง 10 บ่อ พื้นที่ 10 ไร่ เพื่อดักน้ำตามแรงเหวี่ยงของโลก ตามหลักวิทยาศาสตร์โลกหมุนรอบตัวเองไปทางขวามือ และจะเหวี่ยงน้ำให้กระฉอกไปทางซ้าย เมื่อเราขุดสระดักน้ำให้ทแยงมุมตามแนวเส้นตรงที่ลากจากทิศเหนือไปทิศใต้ ส่งผลให้น้ำเต็มเต็มสระตลอดปี ในการทำคลองส่งน้ำไว้ใช้ภายในแปลงทำการเกษตรหลักการไม่ต้องใหญ่มาก ใช้ต้นทุนต่ำแต่ใช้ประโยชน์ได้ดี มีวิธีการดังนี้ เลือกพื้นที่ที่จะทำคลองส่งน้ำควรเป็นพื้นที่ที่มีระดับสูงกว่าพื้นที่เพาะปลูก เพื่อปล่อยน้ำให้ไหลจากที่สูงไปสู่ที่ต่ำได้ครอบคลุมพื้นที่เพาะปลูก และต้นคลองควรสูงกว่าปลายคลอง เพื่อให้การส่งน้ำจากต้นคลองถึงปลายคลองไหลสะดวกโดยไม่ต้องใช้เครื่องสูบน้ำหรือปั้มน้ำสามารถประหยัดต้นทุนได้ ลักษณะของคลองอาจจะเป็นแนวตรงหรือคดโค้งตามลักษณะของภูมิประเทศได้ตามความต้องการ คลองส่งน้ำควรอยู่ใกล้พื้นที่เพาะปลูกเพื่อความสะดวกในการใช้น้ำและประหยัดต้นทุน

3. การบริหารจัดการดินและปุ๋ย

1) ปุ๋ยหมักเติมอากาศ ส่วนผสมของปุ๋ยหมักประกอบด้วย มูลไก่ มูลโค แกลบดำหรือแกลบดิบ หญ้าสับ รำอ่อน เมื่อผสมตามส่วนประกอบดีแล้วหมักไว้ในโรงเรือนรดน้ำให้ความชื้น 60 % หมักไว้เกิน 90 วัน ปุ๋ยหมักจะเย็นสนิทและสะอาดไม่มีเชื้อราและแบคทีเรียปนเปื้อน การเติมอากาศออกซิเจนเข้า

กองปุ๋ยตลอดระยะการหมักเพื่อให้จุลินทรีย์ดีที่ทำหน้าที่ย่อยสลายวัสดุหมักให้มีออกซิเจนเพียงพอและมีความแข็งแรง สามารถย่อยสลายปุ๋ยหมักได้เต็มที่ โดยมีวิธีการเติมอากาศ 2 วิธี ดังนี้

(1) การเติมอากาศโดยใช้ท่อ PVC ขนาดเส้นรอบวง 6 นิ้ว หรือ 8 นิ้ว เจาะรูห่างกัน 10 เซนติเมตร ทัวทั้งท่อเพื่อให้อากาศออก วางท่อในช่องหมักปุ๋ยให้สุดช่องแล้วใช้พัดลมแอร์เก่าเป่าลมใส่ท่อโดยปิดปลายท่อไว้ให้อากาศพุ่งออกตามรูที่เจาะไว้ กระจายไปทั่วกองปุ๋ยหมัก จะทำให้จุลินทรีย์มีอากาศเพียงพอทำให้ย่อยสลายได้เร็วขึ้นและปุ๋ยหมักมีคุณภาพดี

(2) การเติมอากาศโดยใช้วิธีปลูกกอเป็นร่องกว้าง 20 – 30 เซนติเมตร สูง 20 เซนติเมตร ใช้ไม้ไผ่ผ่าเป็นซีกหรือตะแกรงวางทับไว้ด้านบนร่องแล้วนำตาข่ายไนลอนปูทับอีกชั้นหนึ่ง เพื่อป้องกันปุ๋ยคอก วัสดุหมักไหลลงร่องอุดรูอากาศ แล้วก็นำวัสดุส่วนผสมที่จะหมักเทกองทับลงไปตามต้องการ เสร็จแล้วใช้พัดลมแอร์หรือพัดลมทั่วไปที่มี เป่าอากาศเข้าในช่องลมให้อากาศกระจายไปตามกองปุ๋ยหมัก จุลินทรีย์ดีก็จะได้รับอากาศอย่างทั่วถึงสามารถทำงานได้เต็มที่ปุ๋ยก็มีคุณภาพดี

ข้อดีของการใช้ปุ๋ยหมักเติมอากาศ คือ ไม่ต้องกลับกองปุ๋ย ทำการรดน้ำเพียงอย่างเดียว และหมักได้ปริมาณมาก

2) การไถหว่านขอบแปลงผัก ทำให้ดินผักร่วนซุย ไบโอดี จามพอดิ กรอบรสนชาติอรอย อยุไดนานหลังการเก็บเกี่ยว เนื่องจากจุลินทรีย์รากหญ้า เป็นตัวกระตุ้นให้เม็ดดินปลดปล่อยธาตุอาหารพืช N-P-K ออกมาให้พืชสามารถดูดไปใช้ได้ ในแปลงพืช และหญ้ายังช่วยลดความร้อนให้พืชผักในแปลงด้วย

3) ขยะเปียกลดภาวะโลกร้อน การทำหลุมขยะเปียกใส่โคนต้นไม้ผล เป็นการกำจัดขยะเปียกไม่ให้สกปรกแล้วขยะเปียกก็จะค่อย ๆ ย่อยสลายเป็นปุ๋ยให้ต้นไม้

4) หลักการหมักดิน โดยการคลุมหน้าดินด้วยหญ้าสับเป็นปุ๋ยเขียว เป็นหลักการ “ธรรมชาติดูแลธรรมชาติ” โดยการนำหญ้าสดมาสับให้ละเอียดแล้วนำไปคลุมแปลงผัก หรือโคนต้นไม้ผล จะเป็นวัสดุป้องกันแดดควบคุมความชื้นให้แกดิน ซึ่งความชื้นในดินมีความสำคัญมากต่อการเจริญเติบโตของพืช แล้วหญ้าสับค่อย ๆ ย่อยสลายเป็นปุ๋ยแก่ต้นพืช ขบวนการย่อยสลายจะมีกลิ่นเน่าเหม็นซึ่งจะขับไล่แมลงหมัดผักได้เป็นอย่างดี หากมีวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรอย่างอื่นสามารถนำมาคลุมหน้าดินแทนได้ เช่น ฟางข้าว ใบไม้ หรือใบตอง เป็นการใช้ธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประหยัด เรียบง่าย แต่ได้ผล และยังสามารถคืนสมดุลในดินได้เป็นอย่างดี

5) ใช้มูลไก่แกลบผสมแกลบเผา ในขั้นตอนการผลิตไม่ใช่สารเคมีโดยเด็ดขาด ใช้เฉพาะมูลไก่แกลบผสมแกลบเผา ก็เพียงพอแล้ว จากการวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ในมูลไก่ แกลบ จะมีธาตุอาหารหลัก ธาตุอาหารรอง ธาตุอาหารเสริม สำหรับพืชเพียงพอแล้วบวกกับแกลบเผาเท่ากับเติมฟอสเฟตและโพแทสเซียม และยังได้สารไล่แมลงอีกด้วย

4. การบริหารจัดการแมลงศัตรูพืช

มีการบริหารจัดการศัตรูพืชโดยใช้หลักการง่าย ๆ จากการสังเกตพฤติกรรมของแมลงศัตรูพืช ดังนี้

1) การใช้สายรุ้ง ที่ใช้ประดับในเทศกาลปีใหม่ มาแขวนรอบแปลงพืชหรือรอบต้นไม้ผล เมื่อแสงอาทิตย์และแสงเดือนมากระทบจะวาวระยิบระยับ ทำให้แมลงตกใจกลัว บินหนี ไม่กล้าเข้าไปวางไข่ในแปลงผักและไม้ผล ป้องกันหนอนทุกชนิดได้ดีมาก โดยเฉพาะหนอนจากผีเสื้อต่าง ๆ

2) การใช้แกลบเผาไล่แมลง ในแกลบเผาจะมีกลิ่นไฟไหม้ติดอยู่แมลงจะกลัวไฟไหม้ป่ามาก ถ้าเราใช้หว่านไปบนใบยอดผัก พริก มะเขือ ฯลฯ แมลงจะหนี ป้องกันผลผลิตได้เป็นอย่างดี โดย 1 รอบการผลิต หว่านแกลบเผาเพียง 2 ครั้ง

มีการวางแผนการผลิตตามระบบเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียง ดังนี้

1) หลักการใช้ธรรมชาติดูแลธรรมชาติ โดยการทำการเกษตรด้วยกรรมวิธีทางธรรมชาติ ปลูกพืชอินทรีย์ระบบผสมผสาน พืชพึ่งพาอาศัยกัน ในพื้นที่ที่ต้องไม่มีสารพิษ หรือสารเคมีตกค้างและหลีกเลี่ยงจากการปนเปื้อนของสารเคมีทั้งทางดิน ทางน้ำ และทางอากาศ เพื่อความสมบูรณ์ทางชีวภาพในระบบนิเวศและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามสมดุลของธรรมชาติให้มากที่สุด โดยไม่ใช่สารเคมีสังเคราะห์ หรือสิ่งที่ได้มาจากการตัดต่อพันธุกรรม และมุ่งเน้นให้ผลผลิตอุดมด้วยคุณค่าทางอาหารและปลอดภัยสารพิษ และเลือกเทคนิคการผลิตที่ใช้ต้นทุนต่ำสุด ด้วยธรรมชาติดูแลธรรมชาติ ใช้ประโยชน์จากหญ้าและใบไม้ทุกชั้นตอน

2) มีแนวกำแพงป้องกันสารเคมีจากภายนอกแปลงไม่ให้เข้าแปลงปลูกพืช 5 ชั้น คือ มีถนนรอบนอก/มีป่าไม้ป้องกันลม - ดูดซับสารเคมี/มีร่องน้ำบังคับน้ำไหล ออกรนอกแปลง/มีคันดินสูง 1 - 2 เมตร กว้าง 10 เมตร รอบแปลงป้องกันน้ำไหลเข้า แปลง/ปลูกไผ่บนคันดินตลอดแนวป้องกันสารเคมีทางอากาศ

3) มีการบันทึกการปฏิบัติงานในแปลงทุกขั้นตอน

4) ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ใช้เอง โดยใช้วัสดุที่มีในพื้นที่

6. การบริหารจัดการพื้นที่

เป้าหมายหลักในการทำการเกษตร คือ สร้างป่า - นา - น้ำ ดังนี้

ป่า หมายถึง (1) ป่าพืชผัก ประกอบด้วย อาหาร รายได้ สร้างงานและแบ่งปัน

(2) ป่าไม้ผล ประกอบด้วย อาหาร รายได้ สร้างงาน ร่มเย็น แบ่งปัน และฝน (น้ำ)

(3) ป่าหญ้า ประกอบด้วย อาหารสัตว์ จุลินทรีย์รากหญ้า เปลือกโลกชุ่มชื้น/ป้องกันการพังทลาย และปุ๋ยธรรมชาติ

(4) ป่าไม้เบญจพรรณ ประกอบด้วย ความหลากหลายของ พันธุ์ไม้นานาชนิด แหล่งอาหาร ป้องกันลม-ฝน-สารเคมีจากภายนอก ต้นน้ำ/ลำธาร ป้องกันการพังทลาย แหล่งปุ๋ยธรรมชาติ วัสดุก่อสร้าง และคาร์บอนเครดิต (Carbon Credit)

นา หมายถึง ข้าวอาหาร ผักบุ้ง ผักพวย ปลา ปู หอย กบ ฯลฯ และภูมิคุ้มกัน

น้ำ หมายถึง เพียงพอหล่อเลี้ยงพืชพันธุ์ ปลา ปู หอย กบ ฯลฯ เปลือกโลกชุ่มชื้น และภูมิคุ้มกัน

7. การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร

มีแนวคิดในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร ซึ่งมีผลงานวิจัยของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ (ว.ว.) ให้การรับรอง ได้แก่

1) การแปรรูปข้าวกล้องอินทรีย์ 5 พลัง เป็นข้าวผงขงต็ม เป็นอาหารคนป่วย และเด็กอ่อน เพิ่มมูลค่าข้าวกล้อง กิโลกรัมละ 80 บาท เพิ่มเป็น 500 บาท/กิโลกรัม ผ่านการคัดสรรได้ OTOP ระดับ 3 ดาว

2) การแปรรูปข้าวกล้องเป็นข้าวพอง (Snack Rice) เพิ่มมูลค่าข้าวกล้อง กิโลกรัมละ 80 บาท เพิ่มเป็น 1,500 บาท/กิโลกรัม

3) การแปรรูปกล้วยดิบเป็นกล้วยผงขงต็ม ป้องกันกรดไหลย้อน เพิ่มมูลค่ากล้วยเล็กหวีละ 10 บาท เป็น 300 บาท

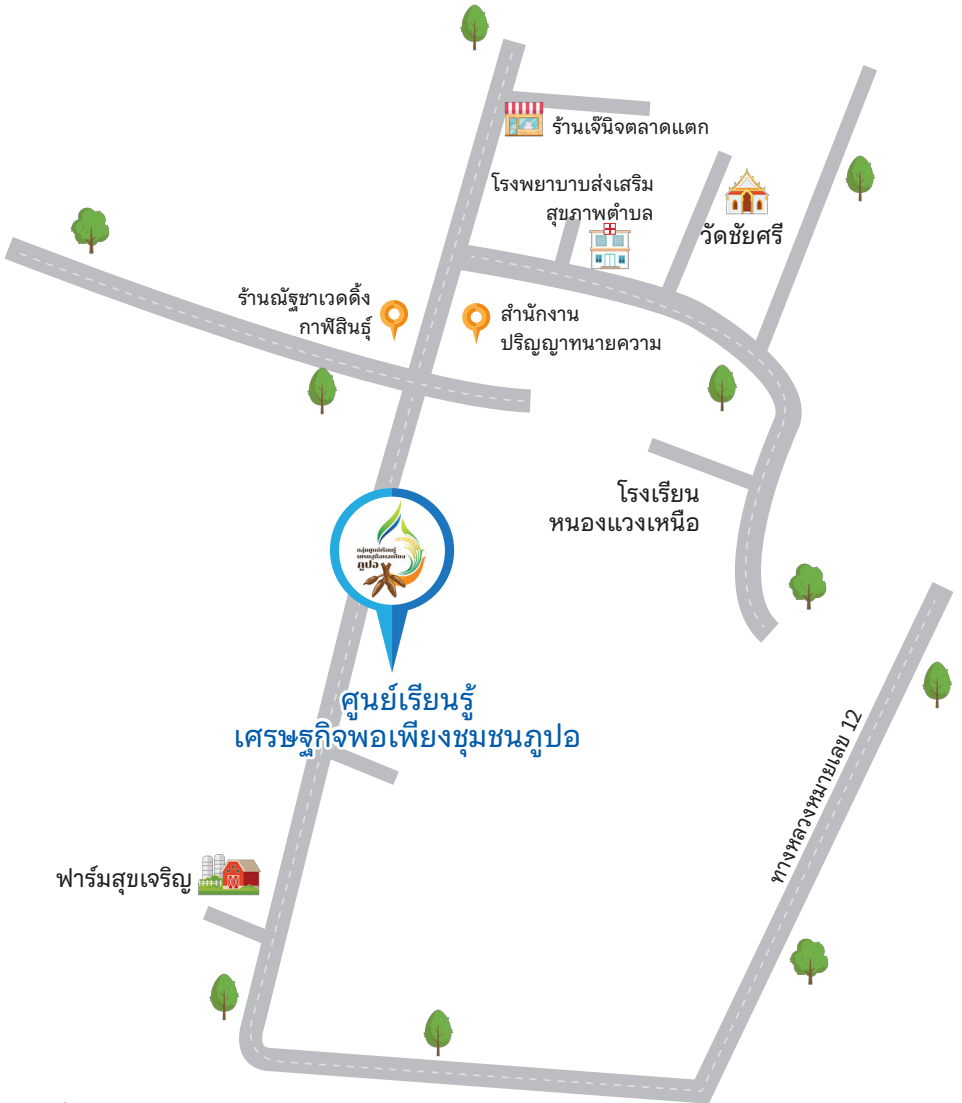
4) แปรรูปมะนาวสดเป็นเชร้่มมะนาว ป้องกันหวัด แก้ไอ ขับเสมหะ ช่วยขับแก๊สในทางเดินอาหารได้ดี แก้ปัญหามะนาวล้นตลาด

5) การเก็บเกี่ยวข้าวหอมมะลิในระยะน้ำนมที่เหมาะสมแปรรูปเป็นข้าวกล้อง น้ำนมอินทรีย์ เพิ่มมูลค่าเป็นกิโลกรัมละ 100 บาท

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนกุปอ

ที่อยู่

บ้านเลขที่ 167 บ้านหนองแวงใหญ่ หมู่ที่ 8 ตำบลกุปอ อำเภอมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46000

นายพิบูลย์ชัย ชวนชื่น

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน
สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น

นายพิบูลย์ชัย ชวนชื่น

อายุ 52 ปี

การศึกษา ปริญญาตรีวิทยาศาสตร์การเดินเรือ ศูนย์ฝึกพาณิชยน์วี
สถาบันสมทบมหาวิทยาลัยบูรพา

สถานภาพ สมรส

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 190/3 หมู่ที่ 1 ตำบลสวนหลวง
อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร 74110

โทรศัพท์ 08-1313-7690

อาชีพ เกษตรกร

รางวัล หรือประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น ปี 2567
- เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ อาชีพเพาะเลี้ยงปลาสวยงามและพรรณไม้น้ำ
ปี 2563
- ประกวดปลาสวยงามรวมระยะเวลา 8 ปี (เมื่อปี 2546 – 2554)
ได้รับพระราชทานถ้วยรางวัลและรางวัลอื่น ๆ (22 ถ้วยพระราชทาน
และ 18 Best in show)
- ผู้เชี่ยวชาญด้านปลากัดสวยงาม GURU BETTA AWARD ปี พ.ศ. 2560
จากประเทศมาเลเซีย

ชีวิตที่พอเพียง

นายพิบูลย์ชัย ชวนชื่น ดำเนินกิจกรรมการเพาะพันธุ์และเลี้ยงปลากัดสวยงาม โดยเริ่มจากการเลี้ยงเป็นงานอดิเรกและมีการแลกเปลี่ยนซื้อขายกันภายในกลุ่มเล็ก ๆ ของผู้เลี้ยงปลากัด แล้วได้พัฒนามาเป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว จากฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำขนาดเล็ก ในปี 2541 ยกระดับเป็นฟาร์มขนาดกลาง ในปี 2543 ภายใต้อชื่อ เยาวลักษณ์ฟาร์ม พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้เพาะเลี้ยง ปลากัดสวยงาม ในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดใกล้เคียง ภายใต้อชื่อกลุ่ม Betta Sakorn อีกทั้งเป็นผู้รวบรวมและส่งออกปลากัดสวยงามไปยังต่างประเทศ จากปี 2554 จนถึง ปัจจุบัน นายพิบูลย์ชัย ชวนชื่น ดำเนินชีวิตด้วยความเรียบง่าย ไม่เร่งรีบ ไม่เบียดเบียน ตนเองและผู้อื่น ใช้แรงงานจากสมาชิกในครอบครัว ไม่ทำเกินกำลังของตนเอง พออยู่ พอกินและมีเงินเก็บออม โดยยึดคติ “รู้จักพอ ก่อสุข ทุกสถาน” มีการวางแผน ในการดำเนินชีวิตและการดำเนินธุรกิจ เตรียมพร้อมรับ ผลกระทบและปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น เป็นบุคคล ตัวอย่างที่มีความขยัน มานะอดทน ใช้เวลาว่าง ในการคิดค้นพัฒนาพันธุ์ปลากัดให้มีความสวยงาม มีสีสันแปลกตาและพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบ การเลี้ยงให้สามารถลดต้นทุนการผลิต และเป็น แหล่งเรียนรู้ด้านการเพาะพันธุ์และเลี้ยงปลากัด สวยงามแบบครบวงจรของจังหวัดสมุทรสาคร

ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายพิบูลย์ชัย ขวนขึ้น คิดค้นและพัฒนาสายพันธุ์ปลากัดสวยงามที่มีชื่อทางการค้าว่า “เรตดราก้อน” ได้เป็นคนแรกของโลก โดยพัฒนามาจากปลากัดดั้งเดิม (betta splendens) กับปลากัดปามหาชัย (betta mahachaiensis) โดยปลากัด red dragon มีการพัฒนาการต่อยอดตามลำดับ ดังนี้ ระยะแรก (generation 1) พัฒนาการจากปลาที่มีเกล็ดบริเวณลำตัวเงาแวววาวและมีครีบทั้งหมดเป็นสีแดง (red dragon) เปลี่ยนเป็นปลาที่มีครีบเป็นสีอื่น ๆ เช่น ครีบสีดำ (black dragon) ครีบสีเหลือง (yellow dragon) ครีบสีส้ม (orange dragon) ระยะที่ 2 (generation 2) พัฒนารูปทรงเป็นปลากัดครีบยาวหางพระจันทร์ครึ่งดวง (half moon) ปลากัดครีบยาวสองหางคู่ (full moon) และระยะปัจจุบัน (generation 3) ถูกต่อยอดพัฒนาสีและรูปทรง ให้มีความหลากหลาย แปลกตา แต่ก็ยังคงจุดเด่นที่มีเกล็ดเงาแวววาว

การพัฒนาอาชีพเพาะเลี้ยงปลากัดสวยงาม ด้วยการลดต้นทุนในการผลิต โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การใช้ใบหูกวาง ใบกล้วยใส่ในบ่อเลี้ยงเพื่อปรับสมดุลตามธรรมชาติ ช่วยบำบัดน้ำในบ่อเลี้ยง ไม่ต้องเปลี่ยนถ่ายน้ำบ่อย สภาพแวดล้อมดี ปลากัดเจริญเติบโตเร็ว และนำสมุนไพรรพพันบ้านและจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง (PSB) มาใช้ในการเลี้ยงปลากัดทำให้ปลาแข็งแรงเป็นการลดการใช้สารเคมี (ยาฆ่าเชื้อ) และพัฒนารูปแบบการเลี้ยงปลากัด เช่น การเลี้ยงปลากัดในขวดน้ำพลาสติกที่เหลือจากการใช้แล้วแทนการเลี้ยงในขวดแก้วแบน ทำให้ลดต้นทุนในการเลี้ยงและไม่เกิดอันตราย สะดวกต่อการทำความสะอาด ทำให้เชื้อโรคต่าง ๆ ถูกทำลาย ส่งผลให้พ่อพันธุ์แม่พันธุ์ปลาแข็งแรง ไม่เกิดโรค

เยาวชนลักษณฟาร์ม ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำสวยงามเพื่อการส่งออก GAP สถานประกอบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อการส่งออก (สอ.3) และสถานรวบรวมสัตว์น้ำเพื่อการส่งออก (สอ.4) จากกรมประมง ได้รับการรับรองเป็นฟาร์มปลอดเชื้อ Megalocytivirus จากกองวิจัยและพัฒนาสุขภาพ

สัตว์น้ำ และมาตรฐานฟาร์มปลาสวยงามเพื่อการส่งออกจากสถาบัน AQSIQ สามารถส่งปลากัดไปยังประเทศออสเตรเลีย สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น กลุ่มตะวันออกกลาง เกาหลีใต้ จีน สหรัฐอเมริกา และแคนาดา มีมูลค่าการส่งออกจำนวน 17,400,000 บาท/ปี โดยมีมูลค่าการส่งออกของกลุ่มสมาชิกเครือข่ายจำนวน 338,880,000 บาท/ปี ทำให้เกิดการขยายการผลิต เพิ่มการส่งออกและสร้างความร่วมมือระหว่างภูมิภาค ส่งผลให้ยกระดับรายได้มวลรวมของประเทศเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ นายพิบูลย์ชัย ขวนขึ้น ยังเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ในระดับประเทศ ได้แก่ ประธานสหกรณ์ปลาสวยงามแห่งสยาม จำกัด คณะทำงานจัดทำ “มาตรฐานปลากัดสวยงามในประเทศไทย” เพื่อยกระดับมาตรฐานการประกวดปลากัดสวยงามให้เป็นที่ยอมรับของสากล คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่องปลากัดไทย คณะกรรมการจัดงานวันประมงน้อมเกล้า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 จนถึงปัจจุบัน คณะผู้ตัดสินปลากัดสวยงามในงานแสดงสินค้าเกษตรแห่งชาติ ของประเทศมาเลเซีย (MAHA)

การขยายผลงาน

นายพิบูลย์ชัย ขวนชื่น เป็นเกษตรกรผู้มีความรู้การพัฒนาสายพันธุ์ และเพาะเลี้ยงปลากัดสวยงามโดยใช้ยาเวชภัณฑ์ฟาร์ม เป็นศูนย์การเรียนรู้ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงปลากัดสวยงามแบบครบวงจร และเป็นวิทยากร ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกร นักศึกษาและผู้สนใจ รวมถึงเป็นผู้เขียนบทความ เรื่อง Betta in Thailand ในหนังสือ Ornamental Fish and Aquatic Plants Thailand directory 2015 - 2017 บทความ เรื่อง “ปลากัด” ภาควิชาภาษาอังกฤษ ในหนังสือ Thailand directory ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2013 - ปัจจุบัน และหนังสือมาตรฐาน ปลากัดสวยงามในประเทศไทย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2559) ทั้งนี้ มีการถ่ายทอด ผลงานผ่านสื่อที่หลากหลายและ ต่อเนื่อง เช่น บทความ วารสาร โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ Facebook YouTube

การสร้างกลุ่ม/เครือข่าย

นายพิบูลย์ชัย ขวนขึ้น เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งกลุ่มเครือข่ายที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติกระจายไปอย่างกว้างขวาง เช่น กลุ่มเบต้าสาคร จังหวัดสมุทรสาคร มีสมาชิกจำนวน 30 ราย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เพาะเลี้ยงปลาสวยงามนครปฐม (ปลาสวยงามแปลงใหญ่) มีสมาชิก จำนวน 140 ราย กลุ่มผู้เพาะเลี้ยงปลากัดสวยงาม จังหวัดอ่างทอง มีสมาชิก จำนวน 12 ราย สหกรณ์ปลาสวยงามแห่งสยามจำกัด มีสมาชิกจำนวน 130 คน สมาคมปลากัด มีสมาชิก จำนวน 350 คน และนายพิบูลย์ชัย ขวนขึ้น เป็นวิทยากรบรรยายพิเศษ เรื่องแนวทางการเตรียมตัวสู่ผู้ประกอบการค้าปลาสวยงามและเรื่องธุรกิจในฝัน ปลากัดเงินล้าน ให้กับนิสิตคณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เป็นวิทยากรในการสัมมนาเรื่องเกษตรกร CEO ให้กับสมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นวิทยากรอบรมหลักสูตรผู้ตัดสินปลากัดสวยงามให้กับบุคลากรภาครัฐ รวมถึงเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ให้แก่เกษตรกร ทั้งในจังหวัดสมุทรสาครและต่างจังหวัด ทั้งด้านการเลี้ยง การบริหารความเสี่ยง การตลาดออนไลน์และการถ่ายภาพ

องค์ความรู้ที่โดดเด่น

การบริหารจัดการฟาร์ม

การบริหารจัดการฟาร์มได้ดำเนินการจัดการฟาร์มตามแนวการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มสัตว์น้ำจืดสวยงาม (มกษ. 7426) ประกอบด้วย

1. การคัดเลือกสายพันธุ์ (ผลิตพ่อแม่พันธุ์)

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำสวยงามให้ความสำคัญกับการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์เป็นลำดับแรก โดยมีหลักการคัดเลือก ดังนี้

- 1) โครงสร้างของปลากัดต้องตรงตามมาตรฐานของปลากัดแต่ละสายพันธุ์
- 2) สีสันทของปลา ตรงกับความต้องการของตลาด ผู้เพาะเลี้ยงต้องมีทักษะการคัดคั้นสายพันธุ์ที่มีความแปลกใหม่ สีสันทสวยงาม สะดุดตา
- 3) พ่อแม่พันธุ์ต้องมีความสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะผสมพันธุ์

ลักษณะพ่อแม่พันธุ์ที่ดี

เพศผู้ มีลักษณะที่แข็งแรง ปราดเปรียว มีการก่อกวนที่สม่ำเสมอและมีอายุไม่น้อยกว่า 3 เดือน

ลักษณะแม่พันธุ์ที่ดี

เพศเมีย มีลักษณะที่แข็งแรง ไม่อ่อนแอ หรือผอมจนเกินไป มีขนาดเล็กกว่าปลากัดเพศผู้ แสดงความพร้อมที่จะผสมพันธุ์ โดยสังเกตได้จาก ไข่มีลักษณะอวบอูม มีลายบั้งตามแนวชั้นบริเวณข้างลำตัว ขอบเหงือก มีสีแดงขึ้นอยู่รอบ ๆ ปลากัดที่แข็งแรงสมบูรณ์จะสามารถให้ลูกได้ครอกละ 300 – 1,000 ตัว/ครอก และสามารถกลับมาผสมพันธุ์กันได้อีกรอบใน 2 สัปดาห์ถัดไป

ขั้นตอนการเพาะพันธุ์ปลากัด

1) จัดเตรียมพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ปลากัดที่ต้องการ ใช้ปลากัดที่มีอายุตั้งแต่ 2 เดือน ในการเพาะ ดูความพร้อมและขนาดของปลาซึ่งขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์และการเลี้ยง หากแม่พันธุ์มีการฟักไข่ในท้อง ก็สามารถจับใส่ตู้หรือภาชนะสำหรับเพาะ ที่สำคัญคือแม่พันธุ์ต้องตัวเล็กกว่าพ่อพันธุ์

2) ตักพ่อพันธุ์ปลากัดที่เตรียมไว้ใส่ตู้หรือภาชนะสำหรับเพาะ หลังจากนั้นพ่อพันธุ์ก็จะเริ่มก่อหวอด แต่ถ้าหากพ่อพันธุ์ไม่ยอมก่อหวอด เราสามารถตักหวอดของปลากัดตัวอื่นมาใส่ไว้ในตู้หรือภาชนะก็จะช่วยได้ หรือถ้าหากพ่อพันธุ์ไม่ยอมก่อหวอดเมื่อเวลาที่ใกล้จะผสม พ่อพันธุ์ก็จะเร่งสร้างหวอดเอง หรือถ้าหากไม่มีหวอดจริง ๆ พ่อพันธุ์ก็สามารถวางไข่ให้ลอยบนน้ำได้

3) ตักแม่พันธุ์ปลาที่เตรียมไว้ลงไปใส่ตู้หรือภาชนะช่วงเวลาประมาณ 4 - 5 โมงเย็น พ่อพันธุ์ก็จะไล่กัดแม่พันธุ์ซึ่งเป็นเรื่องธรรมชาติ แต่ทั้งนี้ต้องหาแม่พันธุ์ที่ตัวขนาดเล็กกว่าพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ถึงจะยอมให้ตัวผู้รัด แต่ถ้าหากแม่พันธุ์ใหญ่กว่าผลก็คือตัวพ่อพันธุ์จะถูกแม่พันธุ์ไล่กัดและไม่ยอมให้รัด ถ้าหากเห็นว่าแม่พันธุ์ไล่กัดพ่อพันธุ์ต้องเอาออกแล้วเปลี่ยนคู่ใหม่

4) พ่อพันธุ์ปลาจะทำการรัดแม่พันธุ์เป็นเวลานาน 4 - 5 ชั่วโมง รัดกันช่วงแรกไข่ของแม่พันธุ์จะยังไม่ออก ต้องรัดไปได้สักระยะหนึ่งไข่จึงจะออกจากท้อง พ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ก็จะช่วยกันเก็บไข่ไปไว้ได้หวอด

5) เมื่อพ่อพันธุ์ปลารัดแม่พันธุ์จนเสร็จแล้ว พ่อพันธุ์ก็จะไล่กัดแม่พันธุ์และคอยไล่ไม่ให้แม่พันธุ์มาอยู่ใกล้หวอด จนแม่พันธุ์เริ่มไปอยู่มุมตึกก็ให้ตักแม่พันธุ์ออกโดยระวังอย่าไปโดนไข่หรือหวอดของลูกปลา

6) หลังจากเป็นไข่อีก 2 วัน จะเป็นตัวห้อยหางออกมาจากหวอด ถัดจากนี้ไปอีก 2 วัน ลูกปลาจะเริ่มว่ายออกจากหวอดแล้ว จึงเริ่มให้อาหารมื้อแรก โดยให้ลูกไรแดงหรือไรจืดใส่ลงไปในตู้ พ่อปลาจะได้กินอาหารมื้อแรกหลังจากวันรัดกันพร้อม ๆ กับลูกปลา ลูกไรเป็นอาหารที่ดีที่สุดสำหรับลูกปลา ถ้าไม่มีลูกไรให้ใช้อาหารอื่นทดแทน เช่น อาหารผง ไข่ตุ๋น ไข่แดง เต้าหู้ไข่ แต่ควรระวังเรื่องน้ำเน่าเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้ลูกปลาทาย หรืออาจทำให้ลูกปลาโตช้า อัตราการรอดน้อยลง ทั้งนี้การให้อาหารมื้อแรกต้องเริ่มเปิดออกซิเจนเบา ๆ และไว้อีก ๆ หรือฝึกลงขำกับหวอดลูกปลา เพื่อเป็นการเพิ่มออกซิเจนในน้ำทำให้ลูกปลากินอาหารได้ดีขึ้น

7) ให้อาหารลูกปลาวันละมื้อ โดยให้พ่อพันธุ์ปลาดูแลลูกปลาในช่วง 10 - 15 วัน พ่อพันธุ์มีความสำคัญในการเลี้ยงลูกอย่างมาก ถ้าหากลูกตัวไหนอ่อนแอ หรือตกจากหวอด พ่อพันธุ์ก็จะอมลูกปลาแล้วไปพ่นไว้บนหวอด อีกทั้งพ่อพันธุ์จะคอยว่ายไล่ต้อนลูกปลาเมื่อลูกปลาว่ายออกจากหวอด ถ้าหากตัวไหนอ่อนแอ พ่อพันธุ์ก็จะคอยว่ายอมลูกปลาเพื่อเป็นการรักษา

8) เมื่อครบเวลา 10 - 15 วัน ให้นำพ่อพันธุ์ออก และให้อาหารตามปกติทุกวัน ซึ่งประมาณสัปดาห์ที่ 4 ให้สังเกตน้ำ ถ้าน้ำเริ่มเน่าต้องดูดน้ำเก่าออกและใส่น้ำใหม่เต็มลงไป หรือถ้าปลาแข็งแรงตัวโตแล้วก็ใช้วิธีเปลี่ยนถ่ายน้ำทั้งหมดได้

2. การผลิตอาหาร

1) ไรแดง อาหารมีชีวิตตามธรรมชาติ มีโปรตีนสูงสามารถใช้เลี้ยงปลาได้ตั้งแต่ระยะอนุบาล ถึงระยะโตเต็มวัย โดยมีที่มาจาก 2 แหล่งใหญ่ ๆ ได้แก่

1.1) ไรแดงจากฟาร์มเพาะเลี้ยง มีคุณภาพดีสามารถเลือกสายพันธุ์ที่เอามาใช้กับลูกปลาในระยะต่าง ๆ ได้เหมาะสม ไม่มีตัวอ่อนของปลากินเนื้อปะปนมากับไรแดงแต่มีราคาสูงและมีค่าขนส่งจากแหล่งผลิต

1.2) ไรแดงตามธรรมชาติ สามารถหาได้เองในท้องถิ่น ลดต้นทุนในการผลิตซึ่งไรแดงไม่ว่าจะมาจากแหล่งน้ำใด ก่อนใช้จะต้องนำมาล้างทำความสะอาดและแช่ต่างทับทิม ความเข้มข้น 70% เพื่อฆ่าเชื้อโรคก่อนจะนำไปใช้เป็นอาหารปลา

2) อาหารเม็ด ใช้สารรองอยาอาหารธรรมชาติขาดแคลนจากสภาพอากาศ โดยใช้อาหารกบชนิดเม็ดจืดเป็นพื้นฐาน และนำมาผสมกับวิตามิน/สมุนไพร โดยใช้น้ำมันปลาหมักเป็นสารเคลือบ เพื่อให้วิตามินจับตัวกับอาหารกบ

3. การดูแลสุขภาพปลา

การดูแลสุขภาพปลาเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้ปลามีการเจริญเติบโตได้ดีปลอดโรค ดำเนินการ ดังนี้

- 1) เลี้ยงแบบไม่หนาแน่น โดยมีสัดส่วนปลา จำนวน 150 – 200 ตัว/ตรม. และคัดเลือกปลาที่มีขนาดเล็กออกไปจากบ่อเลี้ยงเป็นคราว ๆ ไป
- 2) เลี้ยงอยู่ภายในโรงเรือนที่มีการจัดการที่ดีมีอุณหภูมิเหมาะสมไม่ร้อนหรือหนาวและมีการถ่ายเทอากาศที่ดี
- 3) ให้อาหารให้พอดีกับจำนวนปลา ไม่มีเศษอาหารตกค้าง ที่ทำให้เกิดการสะสมของโรค
- 4) คอยสังเกตพฤติกรรมปลา หากพบว่าผิดปกติ ไม่กินอาหาร ลอยตัวขึ้นบนผิวน้ำ ให้รีบแก้ไขตามอาการ ก่อนเกิดการระบาดลุกลามของโรค

แผนที่ตั้งเยาวลักษณ์ฟาร์ม

ที่อยู่

บ้านเลขที่ 190/3 หมู่ที่ 1 ตำบลสวนหลวง อำเภอกะทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร 74110

นายอัมภางค์ สีหาราช

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน
สาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย

นายอัมภางค์ สีหาราช

อายุ 60 ปี

การศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง
วิทยาลัยครูมหาสารคาม

สถานภาพ สมรส

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 60/2 ตำบลคอธุม อำเภอฟิชัย
จังหวัดอุดรดิตร 53120

โทรศัพท์ 08-1727-2166

อาชีพ เกษตรกร

รางวัล หรือประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2567
- รางวัลคนดีแทนคุณแผ่นดิน โครงการแทนคุณแผ่นดิน ปี 2554
- รางวัลชนะเลิศเกษตรกรดีเด่น อาชีพทำไร่นาสวนผสม ระดับจังหวัด ปี 2551
- ข้าวกล้องไรซ์เบอร์รี ตราเพชรคอธุม ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มศูนย์ข้าวชุมชนตำบลคอธุม ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับสี่ดาวประเภทอาหารตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP Product Champion) ปี 2562

ชีวิตที่พอเพียง

นายอัษฎางค์ สิริหาราช ในอดีตประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง เมื่อปี 2540 ได้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจทำให้ต้องเลิกอาชีพผู้รับเหมาก่อสร้าง จึงเดินทางมาอยู่ที่บ้านของภรรยา ด้วยวิกฤตปัญหา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การประกอบอาชีพและมีหนี้สินที่ติดตัวมา จึงเริ่มเรียนรู้คำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทานให้ไว้ โดยเฉพาะเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่พร้อมองค์ความรู้จากการฝึกอบรมในเรื่องเกษตรอินทรีย์จากหน่วยงานต่าง ๆ จึงนำมาปรับใช้ในการทำนาของตัวเอง จนพบว่าสามารถลดต้นทุนได้จริง และปริมาณผลผลิตไม่ได้แตกต่างจากเดิม จึงถ่ายทอดองค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้แก่เกษตรกรและผู้ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน โดยมีกิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ จำนวน 60 ไร่ เช่น ปลูกข้าวอินทรีย์ (Organic Thailand) จำนวน 5 ไร่ ปลูกข้าวปลอดภัย (GAP) จำนวน 20 ไร่ ปลูกข้าวเพื่อใช้เป็นเมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน 20 ไร่ เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา ปลูกไม้ยืนต้นและการจัดพื้นที่ใช้สอยให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผ่านการเป็นผู้ใหญ่บ้าน เป็นประธานศูนย์เรียนรู้ต่าง ๆ และเป็นต้นแบบนักปฏิบัติในการประกอบอาชีพในชุมชน มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง ไม่ย่อท้อในการพัฒนาชุมชนในมิติต่าง ๆ เป็นผู้ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิกและเครือข่าย มีความเสียสละ มีน้ำใจ ประสานหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในกลุ่ม เช่น ด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ การสร้างงาน สร้างอาชีพและสร้างรายได้

ผลงานสร้างคุณประโยชน์

เป็นเกษตรกรต้นแบบในการถ่ายทอดองค์ความรู้การทำเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีจุดเด่นด้านการปลูกข้าว การสีข้าว การแปรรูป บรรจุภัณฑ์ และการตลาดออนไลน์ ซึ่งได้รับการรับรองมาตรฐานข้าว เช่น OTO, GAP, Organic Thailand และมาตรฐาน ออย. ด้านการลดต้นทุน มีกิจกรรมเพื่อลดต้นทุนการผลิต เช่น ผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อใช้เอง การใช้สารชีวภัณฑ์ การผลิตปุ๋ยใช้เอง การใช้เครื่องจักรกล การลดการใช้พลังงาน การลดการใช้สารเคมี การคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพ การนำวัสดุเหลือใช้มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และการวางแผนการผลิตที่ดี จากเดิมต้นทุนการผลิต 5,000 บาท/ไร่ ลดลงเหลือ 4,000 บาท/ไร่ ด้านการเพิ่มผลผลิต ยึดหลักการทำเกษตรปลอดภัยอย่างน้อยถึง 3 ด้าน ได้แก่ คำนึงถึงผู้ผลิตต้องปลอดภัย คำนึงถึงผู้บริโภคต้องปลอดภัยและระบบนิเวศต้องดี โดยเน้นการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพจากเดิมผลิตข้าวจำนวน 750 กก./ไร่ เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 800 กก./ไร่ และเป็นเกษตรกรต้นแบบที่ไม่เฉพาะชาวเกษตรกร ด้วยการใช้เครื่องอัดฟางสามารถสร้างรายได้เพิ่มจากการอัดฟางขาย ไร่ละ 50 - 80 บาท และได้ทำการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงผลเสียในการเผา ขยายผลไปยังกลุ่มเครือข่ายในพื้นที่ใกล้เคียง จากการณรงค์หยุดเผาทำให้ข้อมูลการเกิดค่าความร้อน (Hotspot) ของจังหวัดอุดรธานี โดยพื้นที่เกษตรกรรม ปี 2565 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกัน ในปี 2564 ทำให้อำเภอพิชัยสามารถลดจุดความร้อน (Hotspot) ในพื้นที่เกษตรกรรมได้ถึง 213 จุด คิดเป็นร้อยละ 79.76

ในปี 2544 เป็นผู้นำในการรวมกลุ่มเกษตรกร เป็นกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ชีวภาพ ซึ่งต่อมาในปี 2545 ได้จัดตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชนตำบลคอรุม และได้จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจในปี 2548 โดยยึดหลัก “ทำทุกอย่างที่ทำได้ ลดการพึ่งพาจากภายนอก ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” กิจกรรมหลักของกลุ่มฯ คือการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและข้าวเปลือกคุณภาพ

ทำการผลิตข้าวแบบเกษตรอินทรีย์ การแปรรูปเพิ่มมูลค่าและยกระดับข้าว ให้มีคุณภาพและปลอดภัย นอกจากนี้ศูนย์ข้าวชุมชนยังทำการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ โดยเป็นการผลิตเพื่อใช้ในกลุ่มและเป็นการผลิตเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับกลุ่มเครือข่าย

เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคอรุม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรและประชาชนในชุมชน สร้างหลักประกัน เพื่อความมั่นคง ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของคนในชุมชน เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในชุมชนและความสัมพันธ์อันดีของคนในชุมชน มีสมาชิกทั้งหมด จำนวน 3,677 คน กองทุนสะสมรวม 18,760,715.48 บาท คงเหลือ 4,180,699.48 บาท โดยได้ ดำเนินการช่วยเหลือด้านสวัสดิการให้แก่สมาชิกตั้งแต่เริ่มตั้งกองทุนมาจนถึงปัจจุบัน ไปแล้วจำนวน 13,883,300 บาท

เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งประธานศูนย์ข้าวชุมชนระดับประเทศ (ปี 2558 - 2565) ได้ขับเคลื่อนนโยบายด้านข้าวของประเทศ โดยเน้นให้เกษตรกรใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว ที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายข้าวในราคาที่ดีขึ้น และผลักดันโครงการตามนโยบายของรัฐบาลสู่เกษตรกร เช่น โครงการส่งเสริม การเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ข้าว ปี 2566 โดยมีเป้าหมายการเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน 58,700 ตัน ให้เกษตรกรไม่น้อยกว่า 205,965 ครัวเรือน ในพื้นที่ 76 จังหวัดทั่วประเทศ รวมทั้งยังสามารถนำเมล็ดพันธุ์ข้าวมาใช้เพาะปลูกได้ถึง 3.91 ล้านไร่ ซึ่งคาดว่าจะได้ผลผลิตข้าวคุณภาพดี 2.60 ล้านตันข้าวเปลือก โดยใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดี ราคาถูกจากตันละ 20,000 บาท เหลือตันละ 4,000 บาท และสามารถลดต้นทุน ในการทำนาจากไร่ละ 5,500 บาท ต่อไร่ เหลือไม่เกิน 4,000 บาท ต่อไร่

การขยายผลงาน

นายอัษฎางค์ สีหาราช เป็นแบบอย่างความสำเร็จและแบบอย่างให้แก่เกษตรกร โดยเป็นเกษตรกรต้นแบบถ่ายทอดผลงานอย่างต่อเนื่องผ่านศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอพิชัย ศูนย์ข้าวชุมชนจังหวัดอุดรดิตถ์ และศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส.บ้านม่วงตาล เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการ ด้านการเกษตรของชุมชนได้อย่างแท้จริง เน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จด้านการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อีกทั้งยังเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตร ให้แก่เกษตรกร บุคคลทั่วไป สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉลี่ย 3,000 คน/ต่อปี และมีเครือข่ายในการขยายผลงานในระดับชุมชน ภูมิภาค และระดับประเทศ ในการช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนในการทำงานร่วมกัน เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

การสร้างกลุ่ม/เครือข่าย

นายอัษฎางค์ สитарาช มีเครือข่ายในการขยายผลงานในระดับชุมชน ภูมิภาค และระดับประเทศ เช่น เครือข่ายศูนย์ข้าวชุมชนทั่วประเทศ 6,559 ศูนย์ เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จำนวน 882 ศูนย์ และเครือข่ายแปลงใหญ่ระดับประเทศ มีจำนวน 9,961 แปลง ในการขับเคลื่อนแนวปฏิบัตินโยบายด้านการเกษตรและด้านข้าวให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งประเทศ เพื่อให้ชุมชนและเครือข่าย เกิดความเข้มแข็ง ความสามัคคี ความร่วมมือกันในการช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนในการทำงาน ร่วมกัน

องค์ความรู้ที่โดดเด่น

นายอัษฎางค์ สитарาช มีองค์ความรู้ด้านการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จุดเด่นด้านการผลิตข้าว การสีข้าว การแปรรูป บรรจุภัณฑ์ และการตลาดออนไลน์ ปัจจุบันพันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ กข 49 กข 79 ขาวดอกมะลิ 105 พทุมธานี 1 ซึ่งได้รับการรับรองมาตรฐานข้าว ได้แก่ OTOP, GAP, Organic Thailand และมาตรฐาน ออย. โดยใช้หลักคิด “การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และสร้างมูลค่าเพิ่ม” ดังนี้

1) ด้านการลดต้นทุน กิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อลดต้นทุนการผลิต เช่น ลดอัตราการใช้พันธุ์ ผลิตพันธุ์เพื่อใช้เอง ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ ใช้สารชีวภัณฑ์ การผลิตปุ๋ยใช้เอง ใช้เครื่องจักรกล ลดการใช้พลังงาน ลดการใช้สารเคมี การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ การนำวัสดุเหลือใช้มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด การทำบัญชีกลุ่ม การวางแผนการผลิตที่ดี จนทำให้เกิดการลดต้นทุนด้านต่าง ๆ ได้แก่

(1) ลดเมล็ดพันธุ์ จาก 25 กก./ไร่ เหลือ 15 กก./ไร่

(2) ค่าเตรียมดินจากไร่ละ 550 บาท เหลือ 400 บาท/ไร่

(3) ค่าแรงงาน หวานข้าว ฉีดยา หวานปุ๋ย เป็นรถหยอดหรือโดรน

จากเดิมต้นทุนการผลิต 5,000 บาท/ไร่ ลดลงเหลือ 4,000 บาท/ไร่

คิดเป็นต้นทุนที่ลดลงทั้งสิ้น 1,000 บาท/ไร่

และยังได้ทดลองการปลูกข้าวเป็น 4 รูปแบบเพื่อเปรียบเทียบต้นทุนและผลผลิตที่ได้ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร ดังนี้

รูปแบบที่ 1 ปลูกแบบนาหว่านตาม ต้นทุนการปลูกจะอยู่ที่ไร่ละ 4,150 - 4,550 บาท การทำนาในรูปแบบนี้จะไม่สามารถทำเมล็ดพันธุ์ได้

รูปแบบที่ 2 ปลูกแบบนาดำ ซึ่งจะมีการใช้อุปกรณ์ทางการเกษตรเข้ามาช่วย การทำนาในรูปแบบนี้จะได้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ แต่ต้นทุนค่อนข้างสูงอยู่ที่ประมาณ 4,900 - 6,300 บาท

รูปแบบที่ 3 ปลูกแบบนาตมเปียกสลับแห้ง เน้นการใช้ภูมิปัญญาแบบผสมผสานกับเทคโนโลยี ซึ่งมีต้นทุนอยู่ที่ 3,200 บาท/ไร่

รูปแบบที่ 4 ปลูกแบบนาโยน วิธีนี้ใช้ต้นทุนต่ำเพราะใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ 30 ถาด/ไร่ และใช้เพียงแรงงานในครัวเรือน เป็นการลดต้นทุนค่าแรงงานได้เป็นอย่างดี

2) ด้านการเพิ่มผลผลิต ยึดหลักการทำเกษตรปลอดภัย คำนึง 3 ด้าน ได้แก่ คำนึงถึงผู้ผลิตต้องปลอดภัย คำนึงถึงผู้บริโภคต้องปลอดภัย และระบบนิเวศต้องดี โดยเน้นการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ จากเดิมผลิตข้าว จำนวน 750 กก./ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น จำนวน 800 กก./ไร่

3) ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่ม การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและข้าวเปลือกคุณภาพ จำหน่ายให้แก่เกษตรกรในพื้นที่และนอกพื้นที่ การแปรรูปเป็นข้าวสารจำหน่ายในตราสินค้าชื่อว่า “เพชรคอรุม” และแปรรูปเป็นข้าวกล้องจำหน่ายในตราสินค้าชื่อว่า “เพชรพิชัย” ออกบูธจำหน่ายสินค้าร่วมกับหน่วยงานและห้างสรรพสินค้า และจำหน่ายผ่านช่องทาง Online ผ่าน Page Facebook ชื่อ “ข้าวอินทรีย์เพชรคอรุม” โดยในปี 2565 มีปริมาณผลผลิตในนามวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตข้าวแบบแปลงใหญ่ตำบลคอรุมรวม 1,200 ตัน/ปี รวมรายได้สุทธิจากสินค้าทั้งหมด 7,800,000 บาท/ปี และวางแผนจะขยายเครือข่ายเกษตรกรในพื้นที่เพื่อสร้างมูลค่าและรายได้เพิ่มให้แก่เกษตรกร โดยการทำข้าวคุณภาพได้รับมาตรฐาน ผลิตภายใต้แบรนด์ “เพชรพิชัย” และข้าวอินทรีย์ “เพชรคอรุม” ต่อไป

แผนที่ตั้งศูนย์ข้าวชุมชน

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายจิตติศักดิ์ ศรีปัญญา

ผู้อำนวยการกองนโยบายเทคโนโลยี
เพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

ข้อมูล

นางอศนีญา บุชบาแย้ม

นายวรเชษฐ์ ชาวเหนือ

นางลักขณา พงษ์พาณิชย์

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสมุทรสาคร

เรียบเรียงข้อมูล

กลุ่มพัฒนาเกษตรกร

และชุมชนเกษตรกร

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตร
และเกษตรกรรมยั่งยืน

จัดทำโดย

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน พ.ศ. 2567

จัดทำโดย

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.)

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โทรศัพท์ 0 2281 3958

 www.facebook.com/กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

